

VIZITA FISCALĂ – METODA ALTERNATIVĂ DE VERIFICARE A CONTRIBUABILULUI

NEVMERJIȚCHI ILIE,

Președintele Camerei Consultanților Fiscali din Moldova

LEGAL AUDIT, membrul fondator CCFM

Noțiunea de control își are originea din epoca feudală, perioada în care sistemul politico-economic, era caracterizat prin preponderența economiei de subzistență asupra celei de piață. Termenul de control se datorează expresiei “contra rolus”, ce însemna verificarea situației reale în raport cu cea raportată.

Apariția controlului s-a bazat pe suspecțiunea omenească la o anumită aptitudine a unor contribuabili de a nu raporta toate veniturile și proprietățile proprii. Din rîndul contribuabililor făceau parte toate categoriile de personae care în urma anumitor raporturi, acțiuni întreprinse, urmau să achite dijmă.

Orice stat, indiferent de perioada apariției și formei de organizare, și-a creat întotdeauna un sistem de control, principalele obiective ale căruia au vizat activități de urmărire și de realizare a obligațiilor financiar-fiscale ale cetățenilor față de instituțiile sale.

Controlul veniturilor și proprietăților permanent a fost efectuat de către slujbașii boierilor sau celor care erau la conducerea statului. În dependență de necesitățile economice ale boierimii sau statului, se manifesta și necesitatea efectuării active a controalelor inopinate. Desigur, controalele inopinate își aveau eficacitate înaltă din motivul că în unele cazuri se depistau rău-platnicii și cei cu rea credință, care se eschivau de la declararea veniturilor și proprietăților.

La momentul actual tot mai multe organizații și asociații naționale și internaționale susțin și promovează ideea de reducere totală a numărului și tipurilor de controale efectuate în privința antreprenorilor. Astfel, pentru reducerea

numărului de controale și verificări directe, legiuitorul pune accent pe conformarea benevolă a contribuabililor în raport cu obligațiile sale față de stat.

Condițiile actuale solicită crearea unui sistem funcțional al parteneriatului dintre Serviciul Fiscal de Stat și contribuabil, de la egal la egal, care va facilita relațiile reciproce de colaborare și va asigura un climat favorabil în scopul familiarizării contribuabililor cu legislația în vigoare și îndrumării acestora spre respectarea legislației fiscale, calcularea, virarea deplină și la timp în Bugetul Public Național a impozitelor și altor plăți obligatorii.

Pentru realizarea obiectivului menționat și constatarea unor date de ordin general despre activitatea contribuabililor se utilizează procedeul fiscal – vizita fiscală.

Conform prevederilor art.129 alin. (11¹) din Codul Fiscal, *Vizită fiscală* reprezintă un instrument de administrare fiscală cu scop de asigurare a conformării voluntare prin acordarea consultațiilor, analiza activității, acumularea unor date despre activitatea contribuabilului.

Reieșind din noțiunea de vizită fiscală, se stabilesc următoarele caracteristici ale acestui instrument de administrare fiscală:

- ❖ Vizita fiscală nu constituie un element al controlului fiscal, dar reprezintă o măsură de promovare a conformării voluntare a contribuabilului la respectarea legislației în vigoare, respectiv, în cadrul acesteia nu se calculează obligații fiscale și nu se aplică sancțiuni/majorări de întârziere, nu se ridică documente.

- ❖ Vizita fiscală constituie un procedeu de familiarizare a contribuabililor cu principalele prevederi ale legislației în vigoare și este un instrument consultativ în scopul preântâmpinării și prevenirii posibilelor încălcări ale legislației fiscale.

❖ Funcționarul fiscal, pentru constatarea datelor de ordin general despre activitatea contribuabilului sau a altor informații relevante efectuării vizitei fiscale, poate solicita în cadrul vizitei fiscale documente/date, explicații.

❖ Funcționarul fiscal este obligat să trateze cu respect și corectitudine contribuabilul, reprezentantul lui, să popularizeze legislația fiscală, să informeze contribuabilul, în cazurile prevăzute de legislația fiscală sau la solicitarea acestuia, despre drepturile și obligațiile lui;

❖ Vizita fiscală poate fi efectuată la solicitarea contribuabilului, inclusiv în baza cererii privind înregistrarea ca plătitor TVA/antrepozitar autorizat, dar se efectuează și la inițiativa Serviciului Fiscal de Stat. Vizita fiscală la inițiativa Serviciului Fiscal de Stat se inițiază în cazul stabilirii unor posibile riscuri de neconformare fiscală, care necesită a fi examinate în vederea preântâmpinării încălcărilor de ordin fiscal, acordării explicațiilor consultative contribuabilului, stabilirii motivelor divergențelor înregistrate între informațiile declarate de către contribuabil și datele disponibile din surse terțe.

❖ Vizita fiscală se efectuează la sediul contribuabilului, după caz, la subdiviziunile acestuia luate la evidența Serviciului Fiscal de Stat. În caz dacă sediul contribuabilului coincide cu domiciliul persoanei fizice cu funcție de răspundere a contribuabilului persoanei juridice, iar contribuabilul nu dispune de alte subdiviziuni, vizita fiscală se efectuează la oficiul Serviciului Fiscal de Stat.

❖ Vizita fiscală se efectuează cu acordul conducătorului și în prezența acestuia sau a persoanei împuternicite în conformitate cu prevederile art. 244 din Codul fiscal. În cazul efectuării vizitei fiscale în scopul monitorizării contribuabililor privind disciplina de casă sau alte aspecte, prin observarea directă a activității, vizita fiscală se efectuează în prezența persoanei angajate a

contribuabilului care este responsabilă de subdiviziunea monitorizată (vânzător, administrator etc).

La efectuarea vizitei fiscale, de regulă, participă un singur funcționar fiscal și durata acestui proces se stabilește de o singură zi și se efectuează în orele programului de lucru al contribuabilului. După caz, vizita fiscală poate fi efectuată și pe parcursul zilei de lucru următoare. Vizita fiscală la contribuabilii nou-înregistrați poate fi efectuată ulterior termenului prezentării primei dări de seamă fiscale, cu excepția cazurilor în care efectuarea acesteia este solicitată de către contribuabil sau sunt identificate riscuri în administrarea fiscală, de admitere a încălcărilor prevederilor legislației în vigoare și sunt necesare măsuri în scopul îndrumării corecte a contribuabilului, consultării referitor la drepturile și obligațiile stabilite prin actele normative în vigoare.

Vizita fiscală poate fi efectuată doar în temeiul unei delegări, care atestă împuternicirea funcționarului fiscal. Delegarea în vizită fiscală se întocmește într-un exemplar, care se anexează la raportul de efectuare a vizitei fiscale. Evidența vizitelor fiscale se stabilește de către Serviciul Fiscal de Stat, în conformitate cu prevederile Legii nr.71-XVI din 22 martie 2007 cu privire la registre.

Vizita fiscală implică în sine următoarele măsuri:

- acordarea de sprijin explicativ-consultativ privind modul de aplicare a legislației fiscale;
- observarea directă a activității contribuabililor privind disciplina de casă sau alte aspecte ce vizează administrarea fiscală.
- identificarea deficiențelor în activitatea agentului economic și prevenirea acțiunilor ilegale;

□ stabilirea datelor de ordin general despre activitatea contribuabilului, prin examinarea registrelor contabile, documentelor primare, rapoartelor statistice, precum și din explicațiile angajaților;

În procesul vizitei fiscale funcționarul fiscal întreține o conversație cu conducerea agentului economic pe marginea respectării obligațiilor fiscale și constată datele de ordin general despre activitatea contribuabilului.

Funcționarul fiscal se informează multilateral despre contribuabil, genul de activitate practicat, specificul procesului de producție, politica de contabilitate, modul de organizare a evidenței contabile, corectitudinea primirii și evidenței documentelor de strictă evidență etc., respectiv concluzionează despre viabilitatea activității contribuabilului.

În cadrul vizitei fiscale se observă modul de desfășurare a activității contribuabililor, în scopul administrării de către Serviciul Fiscal de Stat a informațiilor corecte și complete despre activitatea acestora, în scopul excluderii oricărui risc de pseudoactivitate de întreprinzător, inclusiv a altor riscuri, prin înregistrarea unor întreprinderi pe adrese neveridice, gestionarea întreprinderilor de către persoane neautorizate, activitate ilicită sau prin tănuirea bazei impozabile, etc.

În cadrul vizitei fiscale, funcționarul fiscal răspunde la întrebările puse de către contribuabil referitor la modul de respectare a legislației fiscale, modul de ținere a evidenței contabile, inclusiv la drepturile și obligațiile acestuia, tipul și termenele de achitare a obligațiilor fiscale, prezentare a declarațiilor și dărilor de seamă fiscale aferente activității, consecințelor admiterii restanțelor la buget, precum și măsurile de asigurare și executare silită ce pot fi aplicate de către Serviciul Fiscal de Stat, inclusiv dreptul de a aplica mecanismul legal al insolvenței față de contribuabilii care au ajuns în incapacitate de plată, la alte aspecte ce vizează modalitatea aplicării legislației fiscale.

În acest sens, funcționarul fiscal:

- ✓ explică prevederile legislației fiscale în vigoare și alte acte normative care vizează activitatea contribuabilului;
- ✓ prezintă informații referitoare la serviciile oferite de către Serviciul Fiscal de Stat contribuabilului;
- ✓ familiarizează contribuabilul cu portalul www.sfs.md și principalele opțiuni ale acestuia – baza generalizată a legislației fiscale, informațiile care sunt publice și pot fi vizualizate etc.;
- ✓ examinează dacă dispune de acte permissive pentru desfășurarea activității de întreprinzător, dispune/înregistrează la Serviciul Fiscal de Stat echipamente de casă și de control;
- ✓ răspunde verbal sau în scris la întrebările adresate de către contribuabil;
- ✓ prezintă, în funcție de specificul activității contribuabilului și constatările în cadrul vizitei fiscale, recomandările de rigoare privind neadmiterea eventualelor încălcări ale legislației în vigoare;
- ✓ în cazul abordării de către contribuabil a unor subiecte dificile, la care funcționarul fiscal în cadrul vizitei fiscale nu are un răspuns clar, acestea se notează în Raportul vizitei fiscale. Ulterior, în termenul prevăzut de legislație, se acordă un răspuns în scris la întrebările adresate.
În cadrul vizitei fiscale, prin stabilirea datelor de ordin general despre activitatea contribuabilului, se subînțelege constatarea:
 - veridicității datelor și informațiilor prezentate de contribuabil Serviciului Fiscal de Stat;

- amplasării sediului contribuabilului și a subdiviziunilor sale structurale;
- dispunerii de active (clădiri, depozite, mijloace de transport, terenuri etc.), inclusiv prin observarea directă a acestora, personalului angajat și informației aferente regimului de lucru, salariului mediu calculat;
- datelor privind persoanele cu funcții de răspundere care gestionează activitatea contribuabilului și confirmarea gestionării de către acestea a activității întreprinderii, informației de contact a contribuabilului;
- genului(rilor) de activitate real practicat(e) și deținerea actelor permise prevăzute de legislația în vigoare pentru desfășurarea activității de întreprinzător cu informarea agentului economic despre actele necesare;
- respectării actelor normative în vigoare privind modul de evidență contabilă;
- indicarea modalității principale și alternative de comunicare cu autoritatea fiscală;
- în caz de pluralitate de administratori, identificarea administratorului cu care se va realiza în mod efectiv comunicarea.
- altor informații relevante;

În cazul în care în procesul de efectuare a vizitei fiscale contribuabilul, sub diferite pretexte, nu prezintă documentele de ordin general, registrele contabile, documentele primare, situațiile financiare solicitate de funcționarul fiscal, acest fapt se va califica ca factor de risc, prin urmare Serviciul Fiscal de Stat poate decide asupra aplicării altor măsuri de conformare. Serviciul Fiscal de Stat are misiunea de a asigura deservirea eficientă a contribuabililor și prevenirea

încălcărilor fiscale, obiectivul major rămâne în continuare asigurarea colectării și onorării depline de către contribuabili a obligațiilor față de buget.

În cadrul vizitei fiscale efectuate la inițiativa Serviciului Fiscal de Stat, funcționarul fiscal examinează informația disponibilă, inclusiv oferită de către contribuabil, în scopul excluderii riscurilor de neconformare fiscală apreciate inițial.

În cazul stabilirii unor abateri de la prevederile legislației în vigoare, contribuabilului i se recomandă înlăturarea neajunsurilor, prin prezentarea Declarației/dării de seamă corectate, și/sau reflectarea corectă în documentele de evidență contabilă a faptelor economice, care să asigure raportarea conformă a obligațiilor fiscale. În cazul refuzului contribuabilului de a se conforma voluntar într-un termen rezonabil și/sau constatarea unor încălcări grave, Serviciul Fiscal de Stat își rezervă dreptul de a aplica alte măsuri de conformare.

Raportul vizitei fiscale și Procesul - verbal de observare directă a activității contribuabilului, se întocmește în 2 (două) exemplare, se semnează de către funcționarul fiscal și reprezentantul contribuabilului (conducătorul, contabilul/contabilul-șef sau altă persoana împuternicită).

Ține de menționat faptul că vizita fiscală este o procedură benefică pentru agenții economici dat fiind faptul că are scop consultativ, de conformare benevolă și a faptului că în conformitate cu prevederile art. 234 aliniatul 4, persoanele scutite de impozite și/sau taxe, precum și cele care au calculat greșit impozitul și/sau taxa din cauza explicațiilor greșite, prezentate în scris de Serviciul Fiscal de Stat, sunt absolvite de răspundere pentru diminuarea, calcularea incorectă sau neplata acestora.

Astfel, vizita fiscală fiind un procedeu de consultare și conformare benevolă a contribuabilului și raportul vizitei fiscale fiind întocmit în forma scrisă, aceasta absolvește agentul economic de sancțiuni sub formă de amendă și penalitate.